

Seçimlerden sonrasına: Sol

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Önümüzdeki seçimlerin Türkiye siyasetini içinde bulunduğu durumdan çıkarıp çıkaramayacağı, siyasetin gerek toplumda, gerekse doğrudan doğruya siyasetin içinde taşıdığı anlamın irdelenmesiyle mümkündür.

Türkiye'nin bugünkü siyasal yapısı 1980'lerin başında biçimlendirilmiştir. Bu anlayış siyaset toplum ilişkisinin koparılmasını ve ordu-devlet hattının güçlendirilmesini öngörmüştür. Bu yöntem Türkiye'de yirminci yüzyıl başından bu yana uygulanan siyasal modeli bir kez daha ihya etmeye çalışır. Amacı siyaset ve devlet seçkinlerinin toplumu hem biçimlendirmesi, hem de yönlendirmesidir.

Bu model, siyasetin, bir merkez, yani devlet, eksenli partiyle, bir de onun temel ilkelerini paylaşan fakat ona bir ölçüde muhalefet de eden sistem içi iki partinin mevcudiyeti üstüne kurulmuştur. Siyasetin, parçalı, ideolojik ayrışmalara açık dokusu söz konusu değildir.

1980 sonrasındaki bu oluşumun her şeye karşın bir yararı olabilirdi. Eğer toplum daha sivil bir örgütlenmeyi gerçekleştirebilseydi hem siyasal-toplumsal ayrışması daha ciddi bir anlam kazanacak, hem de siyasetin yapısı bir değişim doğrultusunda zorlanabilecekti. Ne var ki, toplumun kendi dinamiklerini harekete geçirmesi kendiliğinden olmaz; bir süreci ve dışsal ve içsel dinamiklerin tahrikini gereksinir. İşte o noktada devreye sol siyasal örgütlenmeler girebilirdi. Bu, solun kendisine yeni bir işlev tayin etmesi ve yeniden güçlenmesi anlamına gelebilecek en önemli atılım olabilirdi. Ne var ki, 1980 sonrasında merkez sol partilerden bu işe en yakın ve yatkın duran SHP bile bu gerçeği kavrayamamıştır. Sol, Soğuk Savaş ekseninde gelişmiş bir modelin yeni Kemalist versiyonuyla yetinmiştir. Öylelikle de merkeze kaymış ve bugünkü tıkanma noktasına ulaşmıştır. Bu, Türkiye siyasetinin en önemli kaybıdır.

Önümüzdeki seçimler bu noktada kendisini bir meçhul olmaktan da, bir umut olmaktan da çıkarmaktadır. Bu seçimler yönetsellik kavramının en önemli eşleniği olan siyasalın yokluğunda gerçekleştirilecektir. Gerçi siyasetin siyaset

üretmeyeceği artık kimsenin meçhulü değildir. Fakat bu seçimler ondan daha vahim bir sonuç doğuracaktır: Siyasetin içinde daha ayrıksı gibi duran unsurlar geriye dönüşü olmaksızın tasfiye edilmektedir. Giderek, siyaset, hiçbir dönemde olmadığına merkezde yoğunlaşmaktadır. Orda da temel dürtü icranın olabildiğince güçlendirilmesidir. DSP'nin hâkim ideolojiyi söylem haline getiren parti olarak sivrilmesi bu yüzdendir. FP'nin kendi iç dinamiklerinden kaynaklanıyormuş gibi duran çöküşü de tek odaklı siyaset yapma anlayışıyla ilgilidir. O siyasetin unsurları ortadan kaldırıldığında FP doğan boşlukta içine doğru patlamaktadır.

Bu durumda geriye yalnızca bir tek şey kalmaktadır. Kitle, merkeze kaymaya eğilimli bir olgu olarak bu modelle örtüşecektir. Fakat eğer siyaset toplumsal aktörler ve onların talepleriyle yönetim arasındaki gerilimse, o takdirde yapılması gereken, siyasetin mümkün olduğunca sivillikle, onun iradesiyle bütünleşmesidir. Onu ise ancak bu seçimi yitirecek ya da ona girmeyecek örgütler yapabilir. Yani, gerçek bir demokratik sol bir sonraki seçime daha şimdiden hazırlanmalıdır.